

Η ΕΦΑΠΤΟΜΕΝΗ ΤΗΣ C_f ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΠΑΦΗΣ $A(x_0, f(x_0))$

Η ΕΦΑΠΤΟΜΕΝΗ ΤΗΣ C_f ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΠΑΦΗΣ $A(x_0, f(x_0))$

Αν η συνάρτηση $f: D_f \rightarrow \mathbb{R}$ (D_f : Το πεδίο ορισμού της f) είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 \in D_f$ υπάρχει εφαπτομένη (ε) της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \nparallel y'y$ και ο συντελεστής διεύθυνσης της (ε) είναι ίσος με την παράγωγο της f στο σημείο x_0

Η εξίσωση της εφαπτομένης (ε) δίνεται από την σχέση:

$$y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0)$$

Η f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο x_0

(ε) : Η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$

$(\varepsilon) \nparallel y'y$

λ : Ο συντελεστής διεύθυνσης της (ε)

$$\lambda = f'(x_0)$$

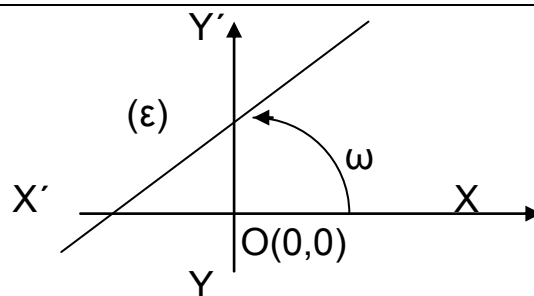
$$(\varepsilon): y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0)$$

Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ε)

Πότε ορίζεται ο συντελεστής διεύθυνσης μιας ευθείας (ε)

Όταν (ε) δεν είναι παράλληλη με τον άξονα $Y'Y$

Πως ορίζεται ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ε)

$$\lambda = \varepsilon \varphi \omega$$

λ = Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ε)

ω = Η γωνία που διαγράφει ο άξονας $X'X$ όταν στραφεί αντίθετα με τους δείκτες του ρολογιού έτσι ώστε να συναντήσει την ευθεία (ε)

Συνθήκη παραλληλίας	$(\epsilon_1) // (\epsilon_2) \iff \lambda_1 = \lambda_2$ λ_1 : Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ϵ_1) λ_2 : Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ϵ_2)
Συνθήκη καθετότητας	$(\epsilon_1) \perp (\epsilon_2) \iff \lambda_1 \cdot \lambda_2 = -1$ λ_1 : Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ϵ_1) λ_2 : Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ϵ_2)
Απο ποια σχέση δίνεται ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας (ϵ) όταν ευθεία (ϵ) έχει εξίσωση $(\epsilon) : y = \alpha x + \beta$	$(\epsilon) : y = \alpha x + \beta$ $\lambda = \alpha = \text{Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας } (\epsilon)$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = x^2 + 2x + 5$ στο σημείο $x_0 = 0$

$$f'(x) = (x^2 + 2x + 5)' \stackrel{(F(x)+G(x)+H(x))' = F'(x)+G'(x)+H'(x)}{=} (x^2)' + (2x)' + (5)' \stackrel{\substack{(x^a)' = ax^{a-1} \\ (cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά} \\ (c)' = 0, c: \text{σταθερά}}}{=} \\ = 2x + 2(x)' + 0 \stackrel{(x)' = 1}{=} 2x + 2 \cdot 1 = 2x + 2$$

$$f'(x) = 2x + 2$$

$$f'(0) = 2 \cdot 0 + 2 = 2$$

$$f(0) = 0^2 + 2 \cdot 0 + 5 = 5$$

Η εξίσωση της ευθείας (ϵ) θα είναι:

$$y - f(0) = f'(0)(x - 0) \stackrel{\substack{f(0)=0 \\ f'(0)=2}}{\iff} y - 5 = 2x \iff y = 2x + 5$$

2.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \frac{e^x - e^{-x}}{2}$ στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$ όταν ισχύει $f'(x_0) = 2f(x_0)$

$$f'(x) = \left[\frac{1}{2}(e^x - e^{-x}) \right]' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=} \frac{1}{2}(e^x - e^{-x})' \stackrel{(F(x)-G(x))' = F'(x)-G'(x)}{=} =$$

$$\frac{1}{2} \left[(e^x)' - (e^{-x})' \right] \stackrel{(e^x)'=e^x}{=} \stackrel{(e^{F(x)})'=e^{F(x)}F'(x)}{=} \frac{1}{2} \left[e^x - (e^{-x})(-x)' \right] = \frac{e^x + e^{-x}}{2}$$

$$f'(x) = \frac{e^x + e^{-x}}{2}, x \in \mathbb{R}$$

$$f'(x_0) = 2f(x_0) \Leftrightarrow \frac{e^{x_0} + e^{-x_0}}{2} = \cancel{\neq} \frac{e^{x_0} - e^{-x_0}}{\cancel{\neq}} \Leftrightarrow \frac{e^{x_0} + e^{-x_0}}{2} = e^{x_0} - e^{-x_0} \Leftrightarrow$$

$$e^{x_0} + e^{-x_0} = 2(e^{x_0} - e^{-x_0}) \Leftrightarrow e^{x_0} + e^{-x_0} = 2e^{x_0} - 2e^{-x_0} \Leftrightarrow e^{x_0} - 2e^{x_0} = -2e^{-x_0} - e^{-x_0} \Leftrightarrow$$

$$e^{x_0} = 3e^{-x_0} \stackrel{\alpha^{-x} = \frac{1}{\alpha^x}, \alpha \neq 0}{\Leftrightarrow} e^{x_0} = \frac{3}{e^{x_0}} \Leftrightarrow (e^{x_0})^2 = 3 \stackrel{e^{x_0} > 0}{\Leftrightarrow} e^{x_0} = \sqrt{3}$$

$$e^{-x_0} \stackrel{a^{-x} = \frac{1}{a^x}, a \neq 0}{=} \frac{1}{e^{x_0}} = \frac{1 \cdot \sqrt{3}}{\sqrt{3} \cdot \sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{(\sqrt{3})^2} = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$f'(x_0) = \frac{e^{x_0} + e^{-x_0}}{2} = \frac{\sqrt{3} - \frac{\sqrt{3}}{3}}{2} = \frac{\frac{3\sqrt{3} - \sqrt{3}}{3}}{2} = \frac{2\sqrt{3}}{2 \cdot 3} = \frac{\cancel{\neq} \sqrt{3}}{\cancel{\neq} 3} = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$e^{x_0} = \sqrt{3} \Leftrightarrow \ln e^{x_0} = \ln \sqrt{3} \stackrel{\ln \theta^x = x \ln \theta, \theta > 0}{\Leftrightarrow} \stackrel{\sqrt{\alpha} = \alpha^{\frac{1}{2}}, \alpha \geq 0}{\ln e=1} x_0 \ln e = \ln 3^{\frac{1}{2}} \stackrel{\ln e=1}{\Leftrightarrow} x_0 = \frac{\ln 3}{2}$$

$$f'(x_0) = 2f(x_0) \Leftrightarrow 2f(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{3} \Leftrightarrow f(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{2} \Leftrightarrow f(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{6}$$

Επειδή η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ είναι παραγωγίσιμη στο σημείο $x_0 = \frac{\ln 3}{2}$

υπάρχει η εφαπτομένη (ε) της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \nparallel y'y$

Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ της (ε) θα είναι $\lambda = f'(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{3}$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0) \stackrel{f(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{6}}{\stackrel{f'(x_0) = \frac{\sqrt{3}}{3}}{\stackrel{x_0 = \frac{\ln 3}{2}}{\Leftrightarrow}}} y - \frac{\sqrt{3}}{6} = \frac{\sqrt{3}}{3} \left(x - \frac{\ln 3}{2} \right) \Leftrightarrow$$

$$\frac{6y - \sqrt{3}}{6} = \frac{\sqrt{3}}{3} \frac{2x - \ln 3}{2} \Leftrightarrow \frac{6y - \sqrt{3}}{6} = \frac{2\sqrt{3}x - \sqrt{3} \ln 3}{6} \Leftrightarrow 6y - \sqrt{3} = 2\sqrt{3}x - \sqrt{3} \ln 3$$

$$\Leftrightarrow 6y - 2\sqrt{3}x - \sqrt{3} + \sqrt{3} \ln 3 = 0 \Leftrightarrow 5y - 2\sqrt{3}x + \sqrt{3}(\ln 3 - 1) = 0 \Leftrightarrow$$

$$5y - 2\sqrt{3}x + \sqrt{3}(\ln 3 - \ln e) = 0 \quad \Leftrightarrow \quad 5y - 2\sqrt{3}x + \sqrt{3} \ln \frac{3}{e} = 0$$

3.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = 3x^4 - 6x^2 + 5$ και C_f η γραφική της παράσταση.
 Να αποδείξετε ότι υπάρχουν τρία σημεία της C_f στα οποία οι εφαπτομένης της C_f να είναι παράλληλες με την ευθεία $y = 1$

$$f'(x) = (3x^4 - 6x^2 + 5)' \stackrel{(F(x)+G(x)+H(x))' = F'(x)+G'(x)+H'(x)}{=} (3x^4)' + (-6x^2)' + (5)' \stackrel{\substack{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά} \\ (c)' = 0, c: \text{σταθερά}}}{=} 3(x^4)' - 6(x^2)' + 0$$

$$3(x^4)' - 6(x^2)' + 0 \stackrel{(x^a)' = ax^{a-1}}{=} 3 \cdot 4x^3 - 6 \cdot 2x = 12x(x^2 - 1) = 12x(x-1)(x+1)$$

$$f'(x) = 12x(x-1)(x+1), x \in \mathbb{R}$$

$$(\varepsilon): y = 1$$

Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ_ε της (ε) θα είναι: $\lambda_\varepsilon = 0$

Αν (l) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \nparallel y'y$ και $(l) \parallel (\varepsilon)$. Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ_l της (l) θα είναι:

$$\lambda_l = f'(x_0) = 12x_0(x_0 - 1)(x_0 + 1)$$

$$(l) \parallel (\varepsilon) \Leftrightarrow \lambda_l = \lambda_\varepsilon \Leftrightarrow 12x_0(x_0 - 1)(x_0 + 1) = 0 \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \text{ή} \\ x_0 - 1 = 0 \\ \text{ή} \\ x_0 + 1 = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \text{ή} \\ x_0 = 1 \\ \text{ή} \\ x_0 = -1 \end{array} \right\}$$

4.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής της f με $f(x) = 3x^2 + 5x + 1$ που είναι κάθετη στην ευθεία $(\varepsilon): y = x + 2$

$$f'(x) = (3x^2 + 5x + 1)' \stackrel{(F(x)+G(x)+H(x))' = F'(x)+G'(x)+H'(x)}{=} (3x^2)' + (5x)' + (1)'$$

$$\stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{(c)' = 0, c: \text{σταθερά}}{=} 3(x^2)' + 5(x)' + 0$$

$$\stackrel{(x^a)' = ax^{a-1}}{=} 3 \cdot 2x + 5 \cdot 1 = 6x + 5$$

$$f'(x) = 6x + 5, x \in \mathbb{R}$$

Αν (l) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$

με $(\varepsilon) \nexists y'y$. Τότε ο συντελεστής διεύθυνσης λ_l της (l) θα είναι:

$$\lambda_l = f'(x_0) = 6x_0 + 5$$

$$(\varepsilon): y = x + 2$$

Ο συντελεστής διεύθυνσης λ_ε της (ε) θα είναι: $\lambda_\varepsilon = 1$

$$(l) \perp (\varepsilon) \Leftrightarrow \lambda_l \lambda_\varepsilon = -1 \Leftrightarrow 1 \cdot (6x_0 + 5) = -1 \Leftrightarrow 6x_0 + 5 = -1 \Leftrightarrow 6x_0 = -6 \Leftrightarrow$$

$$6x_0 = 6(-1) \Leftrightarrow x_0 = -1$$

$$f(x_0) = f(-1) = 3(-1)^2 + 5(-1) + 1 = 3 - 5 + 1 = -1$$

$$f'(x_0) = f'(-1) = 6(-1) + 5 = -1$$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(-1) = f'(-1)[x - (-1)] \Leftrightarrow y - (-1) = -1(x + 1) \Leftrightarrow y + 1 = -x - 1 \Leftrightarrow$$

$$y = -x - 2$$

5

Να βρεθεί τις εξισώσεις των εφαπτομένων της παραβολής $f(x) = \frac{x^2}{2}$ που διέρχονται από το σημείο $A(1, -4)$

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

Το σημείο $A(1, -4)$ δεν ανήκει στην C_f γιατί $f(1) = \frac{1^2}{2} = \frac{1}{2} \neq -4$

(I) Θα υποθέσω ότι υπάρχει εφαπτομένη (ε) , $(\varepsilon) \nexists y'y$ της C_f στο σημείο επαφής $M(x_0, f(x_0))$ τέτοιο ώστε $A(1, -4) \in (\varepsilon)$.

(II) Θα βρώ την εξίσωση της (ε) συναρτήσει του x_0

(III) Επειδή $A(1, -4) \in (\varepsilon)$ οι συντεταγμένες του A ικανοποιούν την εξίσωση της ευθείας (ε) . Στην εξίσωση της ευθείας (ε) θα θέσω όπου $x = 1$ και $y = -4$ και θα κατασκευάσω μια δευτεροβάθμια εξίσωση ως προς x_0 . Αν η δευτεροβάθμια εξίσωση δεν έχει πραγματικές ρίζες το σημείο βρίσκεται στο εσωτερικό της παραβολής και το πρόβλημα δεν έχει λύση γιατί από ένα σημείο που βρίσκεται στο εσωτερικό μιας παραβολής δεν μπορώ να φέρω εφαπτομένες σε αυτήν!!!!

(IV) Για να βρώ τις εξισώσεις της ευθείας (ε) θα αντικαταστήσω τις τιμές του x_0 στην εξίσωση της ευθείας (ε)

$$f'(x) = \left(\frac{1}{2}x^2\right)' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=} \frac{1}{2}(x^2)' \stackrel{(x^a)' = ax^{a-1}}{=} \frac{1}{2} \cdot 2x = x$$

$$f'(x) = x, x \in \mathbb{R}$$

Αν (ε) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $M(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \nexists y'y$ και $A(1, -4) \in (\varepsilon)$. Τότε η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0) \Leftrightarrow y - \frac{x_0^2}{2} = x_0(x - x_0) \Leftrightarrow y - \frac{x_0^2}{2} = x_0x - \frac{2x_0^2}{2} \Leftrightarrow$$

$$y - \frac{x_0^2}{2} = x_0x - \frac{2x_0^2}{2} \Leftrightarrow y = x_0x - \frac{2x_0^2}{2} + \frac{x_0^2}{2} \Leftrightarrow y = x_0x - \frac{x_0^2}{2}$$

$$(\varepsilon): y = x_0x - \frac{x_0^2}{2}$$

$$A(1, -4) \in (\varepsilon) \Leftrightarrow -4 = x_0 \cdot 1 - \frac{x_0^2}{2} \Leftrightarrow 2(-4) = 2x_0 - 2 \frac{x_0^2}{2} \Leftrightarrow x_0^2 - 2x_0 - 8 = 0(1)$$

$$\Delta = \beta^2 - 4\alpha\gamma = (-2)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-8) = 4 + 32 = 36$$

Επειδή $\Delta > 0$ η δευτεροβάθμια εξίσωση (1) έχει δυο ρίζες πραγματικές και άνισες:

$$x_0 = \frac{-\beta \pm \sqrt{\Delta}}{2\alpha} = \frac{2 \pm \sqrt{36}}{2} = \frac{2 \pm 6}{2} = \frac{2(1 \pm 3)}{2} = 1 \pm 3 \begin{matrix} \nearrow_{1+3=4} \\ \searrow_{1-3=-2} \end{matrix}$$

Αν $x_0 = 4$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

Αν $x_0 = 4$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = x_0 x - \frac{x_0^2}{2} \stackrel{x_0=4}{\Leftrightarrow} y = 4x - \frac{4^2}{2} \Leftrightarrow y = 4x - 8$$

Αν $x_0 = -2$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = x_0 x - \frac{x_0^2}{2} \stackrel{x_0=-2}{\Leftrightarrow} y = -2x - \frac{(-2)^2}{2} \Leftrightarrow y = -2x - 2$$

6.

Να αποδείξετε ότι η ευθεία $y = x$ είναι εφαπτομένη της C_f με $f(x) = e^{\frac{x}{e}}$

$$f'(x) = \left(e^{\frac{x}{e}} \right)' \stackrel{(e^{F(x)})' = e^{F(x)} F'(x)}{=} e^{\frac{x}{e}} \left(\frac{x}{e} \right)' = e^{\frac{x}{e}} \frac{1}{e} (x)' = \frac{e^{\frac{x}{e}}}{e}$$

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = x$ εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ αν και μόνο αν ισχύει:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 1 \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon): y = x \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \frac{e^{\frac{x_0}{e}}}{e} = 1 \\ f(x_0) = x_0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} e^{\frac{x_0}{e}} = e^1 \\ e^{\frac{x_0}{e}} = x_0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{x_0}{e} = 1 \\ e^{\frac{x_0}{e}} = x_0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = e \\ e^{\frac{x_0}{e}} = x_0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = e \\ e^{\frac{e}{e}} = e \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = e \\ e^1 = e \end{array} \right\} \Leftrightarrow x_0 = e$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = x$ εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(e, f(e))$

7.

(I) Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = -x^2$. Να αποδείξετε ότι εφαπτομένες της C_f που διέρχονται από το σημείο $A(1,0)$ είναι ο άξονας $x'x$ και η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$

(II) Δίνεται η συνάρτηση $g(x) = a \ln x + \beta x^2, x > 0$. Να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

$$(I) f'(x) = (-x^2)' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=} -(x^2)' \stackrel{(x^a)' = ax^{a-1}}{=} -2x = -2x$$

$$f'(x) = -2x, x \in \mathbb{R}$$

Αν (ε) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $M(x_0, f(x_0))$ με $(\varepsilon) \nparallel y'y$ και $A(1,0) \in (\varepsilon)$. Τότε η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0) \stackrel{\substack{f(x_0) = -x_0^2 \\ f'(x_0) = -2x_0}}{\Leftrightarrow} y - (-x_0^2) = -2x_0(x - x_0) \Leftrightarrow$$

$$y + x_0^2 = -2x_0x + 2x_0^2 \Leftrightarrow y = -2x_0x + x_0^2$$

$$(\varepsilon): y = -2x_0x + x_0^2$$

$$A(1,0) \in (\varepsilon) \stackrel{(\varepsilon): y = -2x_0x + x_0^2}{\Leftrightarrow} 0 = -2x_0 \cdot 1 + x_0^2 \Leftrightarrow x_0^2 - 2x_0 = 0 \Leftrightarrow x_0(x_0 - 2) = 0 \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \dot{\eta} \\ x_0 - 2 = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} x_0 = 0 \\ \dot{\eta} \\ x_0 = 2 \end{array} \right\}$$

Αν $x_0 = 0$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = -2x_0x + x_0^2 \stackrel{x_0=0}{\Leftrightarrow} y = -2 \cdot 0 \cdot x + 0^2 \Leftrightarrow y = 0$$

Δηλαδή αν $x_0 = 0$ η ευθεία (ε) είναι ο άξονας $x'x$

Αν $x_0 = 2$ τότε η ευθεία (ε) θα έχει εξίσωση:

$$y = -2x_0x + x_0^2 \stackrel{x_0=2}{\Leftrightarrow} y = -2 \cdot 2 \cdot x + 2^2 \Leftrightarrow y = -4x + 4$$

(II)

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

$$g'(x) = (a \ln x + \beta x^2)' \stackrel{(F(x)+G(x))' = F'(x)+G'(x)}{=} (a \ln x)' + (\beta x^2)' \stackrel{(cF(x))' = cF'(x), c: \text{σταθερά}}{=}$$

$$a(\ln x)' + \beta(x^2)' \stackrel{(\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0}{=} a \frac{1}{x} + \beta \cdot 2x = \frac{a}{x} + 2\beta x$$

$$g'(x) = \frac{a}{x} + 2\beta x, x > 0$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = -4x + 4$ εφάπτεται της C_g στο στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$. Οπότε θα έχω:

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(x_0) = \lambda_\varepsilon \\ A(x_0, g(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\} \stackrel{x_0=1}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} g'(1) = -4 \\ A(1, g(1)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\} \stackrel{(\varepsilon): y = -4x + 4}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} g'(1) = -4 \\ g(1) = -4 \cdot 1 + 4 \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left(\begin{array}{l} g'(1) = \frac{a}{1} + 2\beta \cdot 1 = a + 2\beta, g(1) = a \ln 1 + \beta \cdot 1^2 \stackrel{\ln 1}{=} a \cdot 0 + \beta = \beta \end{array} \right)$$

$$\left\{ \begin{array}{l} a + 2\beta = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a + 2 \cdot 0 = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = -1 \\ \beta = 0 \end{array} \right\}$$

8.

Έστω η παραγωγίσιμη συνάρτηση f τέτοια ώστε για κάθε $x \in \mathbb{R}$ να ισχύει:

$$x^2 + xf^3(x) + f^2(x) = 3 \quad (*)$$

Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της C_f στο σημείο επαφής $A(1, f(1))$

Θέτω $x = 1$ στην σχέση (*):

$$1^2 + 1 \cdot f^3(1) + f^2(1) = 3 \Leftrightarrow 1 + f^3(1) + f^2(1) - 3 = 0 \Leftrightarrow f^3(1) + f^2(1) - 2 = 0 \Leftrightarrow$$

$$f^3(1) - 1^3 + f^2(1) - 1^2 = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$\underbrace{[f(1) - 1][f^2(1) + f(1) \cdot 1 + 1^2] + [f(1) - 1][f(1) + 1]}_{\text{Βγάλω κοινό παράγοντα το } f(1) - 1} = 0 \Leftrightarrow$$

Βγάλω κοινό παράγοντα το $f(1) - 1$

$$[f(1)-1][f^2(1)+f(1)+1+f(1)+1]=0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1)-1][f^2(1)+2f(1)+1+1]=0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1)-1]\left[\underbrace{f^2(1)+2\cdot f(1)\cdot 1+1^2+1}_{\alpha^2+2\cdot\alpha\cdot\beta+\beta^2=(\alpha+\beta)^2}\right]=0 \Leftrightarrow$$

$$[f(1)-1][(f(1)+1)^2+1]=0 \Leftrightarrow$$

$$[(f(1)+1)^2 \geq 0 \Rightarrow (f(1)+1)^2+1 \geq 1 > 0 \Rightarrow (f(1)+1)^2+1 > 0 \Rightarrow (f(1)+1)^2+1 \neq 0]$$

$$f(1)-1=0 \Leftrightarrow f(1)=1$$

$$x^2 + xf^3(x) + f^2(x) = 3 \quad \Rightarrow \quad (x^2 + xf^3(x) + f^2(x))' = (3)'$$

$\left. \begin{array}{l} \{f(x)=g(x) \\ f, g: \text{Παραγωγίσιμες}\} \Rightarrow f'(x)=g'(x) \\ \text{Προσοχή ισχύει η συνεπαγωγή και} \\ \text{όχι η ισοδυναμία!!!} \end{array} \right\}$

$(F(x)+G(x)+H(x))' = F'(x)+G'(x)+H'(x)$
 $(c)' = 0, c: \text{σταθερά}$

$(F(x)G(x))' = F'(x)G(x) + F(x)G'(x)$
 $(x)' = 1$
 $(x^a)' = ax^{a-1}$
 $(F^a(x))' = aF^{a-1}(x)F'(x)$

$$\Rightarrow (x^2)' + (xf^3(x))' + (f^2(x))' = 0 \quad \Rightarrow$$

$$2x + (x)'f^3(x) + x(f^3(x))' + 2f(x)f'(x) = 0 \Rightarrow$$

$$2x + f^3(x) + 3xf^2(x)f'(x) + 2f(x)f'(x) = 0 \quad \xRightarrow{\Theta\acute{\epsilon}\tau\omega \ x=1}$$

$$2\cdot 1 + f^3(1) + 3\cdot 1\cdot f^2(1)f'(1) + 2f(1)f'(1) = 0 \Rightarrow$$

$$2 + f^3(1) + 3f^2(1)f'(1) + 2f(1)f'(1) = 0 \quad \xRightarrow{f(1)=1} 2 + 1^3 + 3\cdot 1^2\cdot f'(1) + 2\cdot 1\cdot f'(1) = 0$$

$$\Rightarrow 3 + 5f'(1) = 0 \Rightarrow 5f'(1) = -3 \Rightarrow 5 \Rightarrow f'(1) = -\frac{3}{5}$$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(1) = f'(1)(x - 1) \Leftrightarrow y - 1 = -\frac{3}{5}(x - 1) \Leftrightarrow y = \frac{-3x + 3}{5} + \frac{5}{5} \Leftrightarrow y = \frac{-3x + 8}{5}$$

9.

Έστω η συνάρτηση f τέτοια ώστε για κάθε $x > \frac{1}{e}$ να ισχύει:

$$x^{f(x)} = e^{x-f(x)}$$

(I) Να αποδείξετε ότι $f(x) = \frac{x}{1 + \ln x}, x > \frac{1}{e}$

(II) Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της C_f στο σημείο με τεταγμένη $x_0 = e$

(III) Να αποδείξετε ότι δεν υπάρχει εφαπτομένη της C_f που να είναι κάθετη με την ευθεία $(\eta): y = -x + 2017$

$$(I) x^{f(x)} = e^{x-f(x)} \Leftrightarrow \ln x^{f(x)} = \ln e^{x-f(x)} \stackrel{\ln \theta^k = k \ln \theta, \theta > 0}{\Leftrightarrow} f(x) \ln x = (x - f(x)) \ln e \stackrel{\ln e = 1}{\Leftrightarrow} \\ f(x) \ln x = (x - f(x)) \cdot 1 \Leftrightarrow f(x) \ln x = x - f(x) \Leftrightarrow f(x) \ln x + f(x) = x \Leftrightarrow$$

$$[\ln x + 1] f(x) = x \Leftrightarrow f(x) = \frac{x}{\ln x + 1}$$

$$\left(\begin{array}{l} x > \frac{1}{e} \Rightarrow \ln x > \ln \frac{1}{e} \stackrel{a^{-1} = \frac{1}{a}, a \neq 0}{\Rightarrow} \ln x > \ln e^{-1} \stackrel{\ln \theta^k = k \ln \theta, \theta > 0}{\Rightarrow} \ln x > -\ln e \stackrel{\ln e = 1}{\Rightarrow} \ln x > -1 \Rightarrow \\ \ln x + 1 > 0 \Rightarrow \ln x + 1 \neq 0 \end{array} \right)$$

$$(II) f'(x) = \left(\frac{x}{\ln x + 1} \right)' \stackrel{\left(\frac{F(x)}{G(x)} \right)' = \frac{F'(x)G(x) - F(x)G'(x)}{G^2(x)}}{=} \frac{(x)'(\ln x + 1) - x(\ln x + 1)'}{(\ln x + 1)^2} =$$

$$\stackrel{\begin{array}{l} (x)' = 1 \\ (\ln x)' = \frac{1}{x}, x > 0 \\ (F(x) + G(x))' = F'(x) + G'(x) \\ (c)' = 0, c: \text{σταθερά} \end{array}}{=} \frac{1 \cdot (\ln x + 1) - x \left[(\ln x)' + (1)' \right]}{(\ln x + 1)^2} = \frac{\ln x + 1 - x \frac{1}{x}}{(\ln x + 1)^2} = \frac{\ln x}{(\ln x + 1)^2}$$

$$f'(x) = \frac{\ln x}{(\ln x + 1)^2}, x > \frac{1}{e}$$

$$\text{Έχω: } e > \frac{1}{e} \stackrel{e > 0}{\Leftrightarrow} ee > e \frac{1}{e} \Leftrightarrow e^2 > 1 \Leftrightarrow \sqrt{e^2} > \sqrt{1} \Leftrightarrow \sqrt{x^2} = |x| \stackrel{\begin{array}{l} \text{Επειδή } e > 0 \text{ θα} \\ \text{έχω } |e| = e \end{array}}{\Leftrightarrow} |e| > 1 \Leftrightarrow e > 1 \text{ (Ισχύει)}$$

$$f'(e) = \frac{\ln e}{(\ln e + 1)^2} \stackrel{\ln e = 1}{=} \frac{1}{(1 + 1)^2} = \frac{1}{4}$$

$$f(e) = \frac{e}{\ln e + 1} \stackrel{\ln e = 1}{=} \frac{e}{1 + 1} = \frac{e}{2}$$

Η εξίσωση της ευθείας (ε) θα είναι:

$$y - f(e) = f'(e)(x - e) \Leftrightarrow y - \frac{e}{2} = \frac{1}{4}(x - e) \Leftrightarrow y = \frac{x}{4} - \frac{e}{4} + \frac{2e}{4} \Leftrightarrow y = \frac{x + e}{4}$$

(III) Έστω υπάχει εφαπτομένη (l) της C_f στο σημείο επαφής $A(x_1, f(x_1))$,

$x_1 > \frac{1}{e}$ με (l) $\perp$ (η) και (l) $\perp$ (η). Επειδή η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο σημείο x_1 θα έχω:

$$\lambda_l = f'(x_1) \Leftrightarrow \lambda_l = \frac{\ln x_1}{(\ln x_1 + 1)^2}$$

$$(\eta): y = -1 \cdot x + 2017$$

$$\text{Οπότε: } \lambda_\eta = -1$$

$$(l) \perp (\eta) \Leftrightarrow \lambda_l \lambda_\eta = -1 \Leftrightarrow \frac{\ln x_1}{(\ln x_1 + 1)^2} (-1) = -1 \Leftrightarrow (\ln x_1 + 1)^2 = \ln x_1 \Leftrightarrow$$

$$\ln^2 x_1 + 2 \ln x_1 + 1 - \ln x_1 = 0 \Leftrightarrow (\ln x_1)^2 + \ln x_1 + 1 = 0$$

$$\text{Θέτω: } t = \ln x_1$$

Τότε θα έχω:

$$t^2 + t + 1 = 0 \quad (1)$$

$$\Delta = \beta^2 - 4\alpha\gamma = 1^2 - 4 \cdot 1 \cdot 1 = 1 - 4 = -3 < 0$$

Επειδή $\Delta < 0$ η δευτεροβάθμια εξίσωση (1) δεν έχει πραγματικές ρίζες.

Οπότε δεν υπάρχει $x_1 > \frac{1}{e}$ που να ικανοποιεί την σχέση $(\ln x_1)^2 + \ln x_1 + 1 = 0$

Συνεπώς δεν υπάρχει εφαπτομένη της C_f που να είναι κάθετη με την ευθεία (η)

10.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = x^2 + \frac{2a}{x} + \beta, x \neq 0$. Να βρεθούν τα α, β όταν η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $x_1 = 2$ να είναι ο άξονας $x'x$.

$$f'(x) = \left(x^2 + \frac{2a}{x} + \beta \right)' \stackrel{(F(x)+G(x)+H(x))' = F'(x)+G'(x)+H'(x)}{=} \left(x^2 \right)' + \left(2ax^{-1} \right)' + (\beta)'$$

$$\begin{aligned}
(x^a)' &= ax^{a-1} \\
(cF(x))' &= cF'(x), c: \text{σταθερά} \\
(c)' &= 0, c: \text{σταθερά} \\
&= 2x + 2a(x^{-1})' = 2x + 2a(-1)x^{-2} \stackrel{a^{-v} = \frac{1}{a^v}, \alpha \neq 0}{=} 2x - 2a \frac{1}{x^2} = 2x - \frac{2a}{x^2}
\end{aligned}$$

Οπότε: $f'(x) = 2x - \frac{2a}{x^2}, x \neq 0$

Η ευθεία (ε) εφάπτεται της C_f στο σημείο $A(x_0, f(x_0))$ όταν:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 0 \text{ συντελεστής διεύθυνσης της } (\varepsilon) \\ A(x_0, f(x_0)) \in (\varepsilon) \end{array} \right\}$$

Ο άξονας $(x'x): y = 0 \cdot x + 0$ εφάπτεται της C_f στο σημείο με τετμημένη $x_1 = 2$. Οπότε θα έχω:

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(x_1) = \lambda_{x'x} \\ A(x_1, f(x_1)) \in (x'x) \end{array} \right\} \stackrel{x_1=2}{\Leftrightarrow} \left\{ \begin{array}{l} f'(2) = 0 \\ f(2) = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 2 \cdot 2 - \frac{2a}{2^2} = 0 \\ 2^2 + \frac{2a}{2} + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 4 - \frac{a}{2} = 0 \\ 2^2 + \frac{2a}{2} + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \\
\left\{ \begin{array}{l} \frac{a}{2} = 4 \\ 4 + a + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ 4 + 8 + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ 12 + \beta = 0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} a = 8 \\ \beta = -12 \end{array} \right\}$$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = x^2 + 4x + 3$ στο σημείο $x_0 = 0$

2.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $f(x) = \frac{e^x - e^{-x}}{3}$ στο σημείο επαφής $A(x_0, f(x_0))$ όταν ισχύει $f'(x_0) = 3f(x_0)$

3.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = 7x^4 - 14x^2 + 13$ και C_f η γραφική της παράσταση. Να αποδείξετε ότι υπάρχουν τρία σημεία της C_f στα οποία οι εφαπτομένης της C_f να είναι παράλληλες με την ευθεία $y = 9$

4.

Να βρεθεί η εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής της f με

$$f(x) = x^2 + 2x + 8 \text{ που είναι κάθετη στην ευθεία } (\varepsilon): y = \frac{x}{2} + 7$$

5.

Να βρεθεί τις εξισώσεις των εφαπτομένων της παραβολής $f(x) = \frac{x^2}{2}$ που

$$\text{διέρχονται από το σημείο } A\left(3, \frac{5}{2}\right)$$

6.

Να αποδείξετε ότι η ευθεία $y = \frac{x}{2}$ είναι εφαπτομένη της C_f με $f(x) = \frac{e^x}{2}$

7.

(I) Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = -2x^2$. Να αποδείξετε ότι εφαπτομένες της C_f που διέρχονται από το σημείο $A(1,0)$ είναι ο άξονας $x'x$ και η ευθεία $(\varepsilon): y = -8x + 8$

(II) Δίνεται η συνάρτηση $g(x) = a \ln x + \beta x^2, x > 0$. Να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = -8x + 8$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

8.

Έστω η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ που ικανοποιεί τις σχέσεις

$$f(x) > 0 \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}, f(0) = 2017, f'(0) = 1, f(1) = e$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $g(x) = f(\ln x) + \ln f(x), x > 0$

Αν η εφαπτομένη της C_f στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$ είναι παράλληλη με τον άξονα $x'x$ να βρεθούν τα $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία $(\varepsilon): y = \alpha x + \beta$ να εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη $x_0 = 1$

Υποδειξη:

$$g'(x) = (f(\ln x))' + (\ln f(x))' = f'(\ln x)(\ln x)' + \frac{f'(x)}{f(x)} = \frac{f'(\ln x)}{x} + \frac{f'(x)}{f(x)}$$

Η ευθεία $(\varepsilon): y = \alpha x + \beta$ εφάπτεται της C_g στο σημείο με τετμημένη

$$x_0 = 1 \text{ όταν: } (g'(x_0) = \lambda_\varepsilon, A(x_0, g(x_0)) \in (\varepsilon))$$